

Γράφει ο Θεολόγος-Εκκλησιαστικός Ιστορικός-Νομικός κ. Ιωάννης Ελ. Σιδηράς

Μνημειώδες Τρίτομο Έργο Μητροπολίτου Φιλαδελφείας Μελίτωνος

«Η Ιερά Πορεία Αγάπης, Ειρήνης και Ενότητας του Οικουμενικού Πατριάρχου Δημητρίου Α΄»

Βιβλιοπαρουσίαση

Μόνο ως μνημειώδες θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το τρίτομο έργο του περιπούδαστου Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνος, το οποίο είναι επετειακώς αφιερωμένο στην συμπλήρωση είκοσι ετών (1991-2011) από της κοιμήσεως του αιοδίμου Πατριάρχου Δημητρίου Α΄ και αναφέρεται στην *«Ιερά πορεία αγάπης, ειρήνης και ενότητας του Οικουμενικού Πατριάρχου Δημητρίου Α΄»*.

Το τρίτομο έργο του Σεβασμιωτάτου είδε το φως της δημοσιότητας και έφθασε ως ευλογία και στα χέρια του γράφοντος κατά το τέλος του έτους 2012 και στις 2.966 συνολικά σελίδες και των τριών τόμων ο βαθυνούστατος και εμπειρότατος συγγραφέας δημοσιεύει με κάθε προσοχή και λεπτομέρεια άπαντα τα σχετικά κείμενα που εκφωνήθηκαν και κατετέθησαν ως *«Φωνή της Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως»* από των σεπτών χειλέων του αιοδίμου εν Πατριαρχαίς Δημητρίου του Α΄ κατά την ιερά πορεία Αγάπης, Ειρήνης και Ενότητας Αυτού στις ανά την Οικουμένη Ορθόδοξες Αυτοκέφαλες και Αυτόνομες Εκκλησίες, στο Άγιο Όρος και στις κατά τόπους επαρχίες του Οικουμενικού Θρόνου και όχι μόνο, που άρχισε κατά το σωτήριο έτος 1987 και ολοκληρώθηκε το έτος 1991.

Ο Μητροπολίτης Φιλαδελφείας Μελίτων, ο οποίος υπήρξε εκ των πλέον στενών συνεργατών του αιοδίμου Πατριάρχου Δημητρίου, αλλά και συνοδίτης και συνέκδημός του κατά την ιστορική και ανεπανάληπτη εκείνη ιερά πορεία Αγάπης, Ειρήνης και ενότητας, γράφει χαρακτηριστικά στον Α΄ τόμο του μνημειώδους έργου του τα εξής:

«... Δραματικά γεγονότα εσημειώθησαν εις το διάστημα της Πατριαρχίας Αυτού, αφορώντα τόσον εις το Γένος ημών, όσον και εις την Οικουμένην άπασαν. Τα γεγονότα της Κύπρου και η επακολουθήσασα κρίσις εις τας ελληνοτουρκικάς σχέσεις ήσαν το ποτήριον των θλίψεων και κινδύνων, το οποίον έπιεν ο μακαριστός ολίγον μετά την ανάρρησιν Αυτού εις τον πατριαρχικόν θρόνον. Η συνεχής αιμορραγία της Ομογενείας της Πόλεως, εκζητούσης ασφάλειαν και σταθερότητα διά της μετοικήσεως και η σταδιακή ερήμωσις των ιστορικών κτιρίων του Γένους ήσαν η επομένη πικρία, ην εγεύθη ως Πατριάρχης άνευ τινός στηριζέως και παραμυθίας, πλην της του Θεού βοήθειας.

Όμως η Θεία Πρόνοια, κατεργαζομένη διά των θλίψεων την ελπίδα της σωτηρίας, διά του Σταυρού την Ανάστασιν, διά του θανάτου την ζωήν, ανύψωσε και εδόξασε τον μακαριστόν Πατριάρχην, όστις εν μεν τη καθέδρα Αυτού διήρχετο στιγμάς αγωνίας, δυσχερειών και πόνου, εις δε την οικουμένην εγνώριζε την καθολικήν αποδοχήν, τιμήν και αναγνώρισιν...

Κατά την έξοδόν του ταύτην εκ Φαναρίου διέδωσε το μήνυμα της Ορθοδόξου ημών Εκκλησίας και την μαρτυρίαν αυτής και το φρόνημα της Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας ως τα πέρατα της γης. Όπως εδήλωνε, «αι επισκέψεις αυτά δεν υπαγορεύονται μόνον από μίαν απαίτησιν του Πρωτοκόλλου, αλλά και από την επιθυμίαν μας να συσφιχθούν οι αδελφικοί δεσμοί που συνδέουν τας Ορθοδόξους Εκκλησίας, να προωθηθεί το έργον της παγχριστιανικής ενότητος και το πνεύμα της φιλίας και αδελφοσύνης μεταξύ των ανθρώπων και των λαών της γης».

Στον Α΄ τόμο ο Σεβασμιώτατος δημοσιεύει τα σχετικά ιστορικά κείμενα του αιιδίμου Πατριάρχου καθώς και άλλο γραπτό κείμενο που εκφωνήθηκε ή εγράφη προς τιμήν του Πρωτοθρόνου Πατριάρχου, όταν επεσκέφθη την Εκκλησία της Αλεξανδρείας, την Ιερά Μονή Σινά, την Εκκλησία της Ρωσίας, της Γεωργίας, της Σερβίας, της Ρουμανίας, της Ελλάδος, της Πολωνίας. Στον ίδιο τόμο δημοσιεύονται τα πολύ αξιόλογα κείμενα που αφορούν την σύσκεψη των εν Ευρώπη ιεραρχών του Οικουμενικού Θρόνου υπό την προεδρία του Πατριάρχου Δημητρίου, καθώς και εκείνα που αναφέρονται στην γενναιόδωρη και φιλογενή χειρονομία του αιμνήστου Παναγιώτου Αγγελόπουλου να χρηματοδοτήσει σύνολη την δαπάνη ανεγέρσεως του νέου Πατριαρχικού οίκου στο Φανάρι. Παράλληλα, το ιστορικό τούτο πόνημα είναι κεκοσμημένο με σπάνιες φωτογραφίες εκ των οποίων, όπως αναφέρει ο συγγραφέας, προέρχονται και από το προσωπικό αρχείο του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σεβαστείας κ. Δημητρίου, ο οποίος υπήρξε το κατ' εξοχήν πνευματικό τέκνο και ανάστημα του αιιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου.

Στο Β΄ τόμο δημοσιεύονται τα γραπτά τεκμήρια της συνεχιζόμενης υπό του Πατριάρχου Δημητρίου Ιεράς Πορείας Αγάπης, Ειρήνης και ενότητος στην Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, στην Αγγλικανική Εκκλησία, στο παγκόσμιο Συμβούλιο των Εκκλησιών, στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Τσεχοσλοβακίας, της Φινλανδίας, καθώς και στην Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στη νήσο Πάτμο. Όπως γράφει ο Άγιος Φιλαδελφείας κ. Μελίτων σχολιάζοντας και τις ιερές αυτές επισκέψεις του αιιδίμου Πατριάρχου, καταφαίνεται ότι αυτές πραγματοποιήθηκαν

«... ίνα... κομίση το μήνυμα της ευαγγελικής εν Χριστώ αγάπης και καταλλαγής και ενισχύση την νοσταλγίαν της ενότητος, η οποία εχαρακτήριζε τον βίον της Εκκλησίας κατά την πρώτην χριστιανικήν χιλιετίαν. Κατά την αποδημίαν ταύτην επανεβεβαιώθη η αγαθή διάθεσις του Πρώτου της υπ' ουρανόν Ορθοδοξίας Θρόνου προς προσέγγισιν και συνεργασίαν μετά παντός ανθρώπου καλής θελήσεως, ταυτοχρόνως δε εδόθη και η μαρτυρία της προσηλώσεώς του εις τας παραδόσεις της αρχαίας, ενιαίας του Χριστού Εκκλησίας και κατηξιώθη το πρωτεϊόν της συντονιστικής διακονίας του εν τω συστήματι των Εκκλησιών».

Στο Γ΄ και τελευταίο τόμο, που ως «*Ιστορική μυσταγωγία*» κατεγράφη υπό του πεφωτισμένου Φαναριώτου Μητροπολίτου Φιλαδελφείας Μελίτωνος, ιχνηλατούνται οι κατά τα έτη 1990-1991 ιερές επισκέψεις του αιιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής «*την πρώτην ανά την ιστορίαν επίσκεψιν Οικουμενικού Πατριάρχου εις τον Νέον Κόσμον... κατά το θέρος του έτους 1990, καταπλήξας διά του ήθους του τους τότε ιθύνοντας την υπερατλαντικήν υπερδύναμιν, συγκινήσας βαθύτατα το εκεί ποιμνιον της Μητρος Εκκλησίας και συγκλονίσας κυριολεκτικώς την*

υφήλιον. Η μοναδική αυτή έως τότε πρωτοβουλία προέβαλε τον δυναμισμόν της Ορθοδοξίας και του Γένους, μετέφερε το μήνυμα της Χριστιανικής αγάπης, ενσαρκουμένης εις το πρόσωπον του Αρχιθύτου της Ορθοδοξίας, και κατέδειξε την οικουμενικήν διάστασιν της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως».

Στον ίδιο τόμο περιλαμβάνονται τα σχετικά ντοκουμέντα αναφορικά με τις Πατριαρχικές επισκέψεις στο Άγιο Όρος, στο Βόλο, στα Μετέωρα, στην Εκκλησία της Βουλγαρίας, στις εν Γερμανία Ρωμαιοκαθολική και Ευαγγελική Εκκλησίες, καθώς και τα ιδιαίτερης ιστορικής σημασίας κείμενα που αφορούν στην εκλογή του από Ίμβρου και Τενέδου Δημητρίου στον Πατριαρχικό θρόνο, τον ενθρονιστήριο λόγο του, τις προγραμματικές δηλώσεις του Πατριάρχου Δημητρίου ενώπιον της Αγίας και Ιεράς Ενδημούσης Συνόδου, το μήνυμα το οποίο απηύθυνε μέσω της τηλεοράσεως ο Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος ύστερα από την εκλογή του προς τον Ορθόδοξο Ελληνικό λαό και τέλος τα σχετικά με την προς Κύριο εκδημία και κηδεία του αιδίδιμου Πατριάρχου Δημητρίου καθώς επίσης και τις εκτιμήσεις για την προσωπικότητα και το έργο του καθ' όλη την Πατριαρχία του.

Απ' όλα τα παραπάνω εκτεθέντα δεν θα ήταν υπερβολή να γραφεί ότι η Ιερά Πορεία Αγάπης, Ειρήνης και Ενότητας του αιδίδιμου Οικουμενικού Πατριάρχου Δημητρίου θα μπορούσε να παραλληλιστεί με τις πορείες και περιοδείες του Αποστόλου των Εθνών Παύλου για την σπορά του Ευαγγελικού λόγου σε όλη την Οικουμένη, αφού ακριβώς ο αιδίδιμος Πατριάρχης στις ιερές αποδημίες του ως άλλος σύγχρονος απόστολος εκήρυξε και πρόβαλε την αλήθεια της Ορθοδοξίας *«τοις πάσιν, τοις εγγύς και τοις μακράν»*.

Ο Σεβασμιώτατος Άγιος Φιλαδελφείας εύστοχα γράφει: *« Όσον δυσβάστακτος και εάν ήτο η Πατριαρχία του, όσους σκοπέλους και αν συνήντησε, τυγχάνει σήμερα πάσιν αποδεκτόν ότι, και μόνον διά το πράον και φιλάγαθον αυτής, απεδείχθη λίαν επιτυχής και δημιουργική, επ' αγαθώ της Ορθοδόξου ημών Εκκλησίας, εις τα πνευματικά ταμεία της οποίας ο μακαριστός ποιμενάρχης κατέθεσε το ταπεινόν φρόνημά του και το πνεύμα της συνεργασίας και συνδιαλλαγής, δικαιολογήσας πλήρως την αναφοράν ουχί μόνον της προς τον κόσμον Ιεράς Πορείας, αλλά και συνόλης της ζωής του, ως βίου αγάπης, ειρήνης και ενότητας... Εις εκάστην επίσκεψίν του εκτός βασιλευούσης ηλέκτριζε τον λαόν διά της σεμνής και ταπεινής παρουσίας του και της Πατριαρχικής χάριτος, ης αγωγός εγένετο, ζων ασκητικός, λιτός, προσευχητικός. Όσοι εκ του σύνεγγυς εγνωρίσαμεν την πολιτείαν του επιβεβαιούμεν ότι ήτο εις σθεναρός αγωνιστής του πνεύματος και υπόμνησις αρετής»*.

Σε άλλο σημείο ο συγγραφεύς Άγιος Φιλαδελφείας με εμπνευσμένο τρόπο γράφει: *«Όμως τι ηλπίζετο και ανεμένετο διά το μέλλον του κόσμου μετά την ειρηνικήν πορείαν, εφ' όσον μάλιστα ο Πατριάρχης ήτο ο πνευματικός ηγέτης ενός μικρού σχετικώς ποσοστού του πληθυσμού του πλανήτη, του μικρού Ορθοδόξου Ποιμνίου; Ακριβώς εις το σημείον τούτο έγκειται η επιτυχία της Ιεράς Πορείας Αγάπης, Ειρήνης και Ενότητας του Πατριάρχου Δημητρίου και η αποτυχία των ανθρωπίνων κοσμοθεωριών και κινημάτων εν σχέσει προς την Ορθόδοξον Εκκλησίαν. Επίστευε και διεκήρυττε και ο μακαριστός το «μη φοβού το μικρόν ποιμνιον» (Λουκ.12,32). Και σε άλλο σημείο ο συγγραφεύς εύγλωττα επισημαίνει: «Ο σεπτός Πατριάρχης δεν εξήρχετο εις τον κό-*

σμον διά να κατακτήση τον κόσμο, ούτε διά να τον αλλάξει. Δεν είχε τοιαύτην αυταπάτην. Όμως, διά του παραδείγματός του εκήρυττε σιωπηρώς πρωτίστως την ανάπλασιν του έσω ανθρώπου, την εσωτερικήν πνευματικήν καλλιέργειαν, κομίζων το μήνυμα του Οσίου Σεραφεΐμ του Σάρωφ: «Απόκτησον την εσωτερικήν ειρήνην και χιλιάδες ανθρώπων θα εύρουν πλησίον σου την σωτηρίαν».

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Μελίτων στον επίλογο του τρίτομου έργου του με ανυπόκριτη φιλοπατορική αγάπη και πνευματική υική ευαισθησία γράφει: *«Σχοΐημεν μεν την σιγήν Αυτού. Ταύτα παρά της ελαχιστότητός μου, του ταπεινού μαθητού και τέκνου του Ιεράρχου εσημειώθησαν ενταύθα διά τους μετέπειτα εσομένους, εξ αγάπης υικής και χρέους ανεξοφλήτου προς Αυτόν κινουμένου, ίνα μη η πορεία του πνευματικού μου πατρός και Γέροντος λήθης βυθοΐς και χρόνου παραδρομή καλυφθή, αλλά και εις τους μεταγενεστέρους και μετέπειτα χρόνους έσεται διηγουμένη και ανευφημουμένη...»*

Σε όλους εμάς τους επιγενομένους, ο Άγιος Φιλαδελφείας κατακλείοντας τα γραφόμενά του απευθύνεται διά των λόγων του αιιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου, προς τον ελληνικό λαό, όταν το 1987 επεσκέφθη επισήμως, για πρώτη φορά, την Ελλάδα: *«Ευσεβείς Ορθόδοξοι Χριστιανοί, εξακολουθήσατε να ενισχύετε την Μητέρα Σας Εκκλησίαν με την αγάπην Σας, με την ευλάβειάν σας και με την προσευχήν σας. Να είσθε ευτυχείς και υπερήφανοι, διότι ανήκετε εις την Ορθόδοξον Εκκλησίαν. Και ήσυχοι και βέβαιοι διά το μέλλον της, ό,τι και αν συμβαίνει γύρω της».*

Η δική μας κατακλείδα στην σύντομη βιβλιοπαρουσίαση του μεγίστης και εξιδιασμένης ιστορικής και πνευματικής αξίας τρίτομου έργου του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλαδελφείας Μελίτωνος (Καρά) δεν θα μπορούσε να ήταν άλλη από την δημοσίευση του προλογικού σημειώματος του **Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαΐου**, ο οποίος επευλογώντας την πολύμοχθη και πολυετή πνευματική εργασία του συγγραφέως για την έκδοση του όντως μνημειώδους τρίτομου αυτού έργου, γράφει τα εξής: *«Χρέος, είπερ άλλο τι, τοις αγαθοΐς τα τε άλλα και περί τον λόγον, ο λόγος. Εκείνοις θ' άμα μεν ηδονή γένοιτο, και άμα παράκλησις εις αρετήν».*

Διά τοιούτων λόγων, ο μέγας Θεολόγος της Εκκλησίας ημών άγιος Γρηγόριος Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, περιγράφει εις τον περίπυστον επιτάφιον αυτού εις τον αδελφικόν του φίλον Μέγαν Βασίλειον το χρέος ημών να τιμώμεν τους αγαθούς άνδρας.

Ούτω μετά πολλής χαράς εδέχθημεν όπως προλογίσωμεν την παρούσαν έκδοσιν, ην, υικής αγάπης και ευγνωμοσύνης ένεκεν, ητοΐμασεν ο αγαπητός αδελφός και συλλειτουργός ημών Ιερώτατος Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Μελίτων υπέρ του αιμνήστου ηγουμένου και πατρός αυτού και ιλαρού Προκατόχου ημών εις τον Οικουμενικόν Θρόνον Κωνσταντινουπόλεως Κυρού Δημητρίου.

Η μακρά Πατριαρχία αυτού ήτο και διά την ημετέραν Μετριότητα αφορμή να διαπιστώσωμεν τον ένθεον ζήλον και την ουσιαστικήν αγάπην αυτού διά το Οικουμενικόν Πατριαρχείον και την ενότητα της καθ' όλου Εκκλησίας ημών, ήτις τον ώθησεν εις την ανάληψιν της Ιεράς ταύτης πορείας προς τας ανά την Οικουμένην Εκκλησίας και το ποΐ-

μνιον αυτών. Εις την προσπάθειαν ταύτην συμπαραεστάθημεν άπαντες, όλη ψυχή και πάση δυνάμει, γνωρίζοντες την πνευματικήν ωφέλειαν, ήτις ήθελε προκύψει διά το ορθόδοξον ποίμνιον, τον χριστιανικόν κόσμον γενικώτερον, αλλά και την Μητέρα Εκκλησίαν της Κωνσταντινουπόλεως.

Και αληθώς, εις τας προσδοκίας ταύτας δεν εψεύσθημεν όσοι συνεκοπιάσαμεν τω μακαριστώ Πατρί Αυθέντη ημών και Δεσπότη και συνειργάσθημεν διά την οργάνωσιν και πραγματοποίησιν των ιερών τούτων αποδημιών. Οι τόμοι της παρούσης εκδόσεως, καρπός μακράς και πολυμόχθου εργασίας του Μητροπολίτου Φιλαδελφείας, αξίου συμπαραστάτου του μακαριστού Πατριάρχου εις την Ιεράν Πορείαν αυτού, πληροφορούν διά τον πνευματικόν αμητόν και την εκατονταπλασίονα συγκομιδήν αυτής, η οποία θα παραμείνη σημείον ενότητος και αξιομίμητον υπόδειγμα διά πάντας όσοι επιθυμούν την ενίσχυσιν του συνδέσμου της αγάπης εν τω Κυρίω και τελειωτή της πίστεως ημών Ιησού Χριστώ, εις την δόξαν του οποίου απέβλεπον οι κόποι και οι ιδρώτες του Πατριάρχου Δημητρίου.

Όθεν, συγγαίρομεν τω Ιερωτάτω Αγίω Φιλαδελφείας διά την έγκοπον ταύτην φιλοπατορικήν προσπάθειαν όπως τιμήση τον αιόδιμον προκάτοχον ημών και ευχόμεθα αυτώ όπως η Πατρική ευλογία του μακαριστού Πατριάρχου συνοδεύη αεί αυτώ διά να συνεχίση καλλικάρπως την προσφοράν του προς την Αγιωτάτην Μητέρα ημών Εκκλησίαν. Ωσαύτως ευχόμεθα δαψιλή την πνευματικήν καρποφορίαν του εκδοτικού τούτου εγχειρήματος, ώστε το μνημόσυνον του πράου και ταπεινού προκατόχου ημών να παραμείνη εις γενεάν και γενεάν και να δοξάζεται δι' αυτού ο αγαθοδότης μυσταγωγός και Μέγας Αρχιερεύς Κύριος ημών Ιησους Χριστός, Ου η χάρις και το άπειρον έλεος είησαν μετά πάντων των ευλαβώς αναγνωστών.

+ Ο Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος

Αγαπητός εν Χριστώ αδελφός και διάπυρος προς Θεόν ευχέτης».

Σε όλους εμάς τους επιγενομένους, ο Άγιος Φιλαδελφείας κατακλείοντας τα γραφόμενά του απευθύνεται διά των λόγων του αιιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου, προς τον ελληνικό λαό, όταν το 1987 επεσκέφθη επισήμως, για πρώτη φορά, την Ελλάδα:

«Ευσεβείς Ορθόδοξοι Χριστιανοί, εξακολουθήσατε να ενισχύετε την Μητέρα Σας Εκκλησίαν με την αγάπην Σας, με την ευλάβειάν Σας και με την προσευχήν Σας. Να είσθε ευτυχείς και υπερήφανοι, διότι ανήκετε εις την Ορθόδοξον Εκκλησίαν. Και ήσυχοι και βέβαιοι διά το μέλλον της, ό,τι και αν συμβαίνει γύρω της».